

Дослідження рівня сформованості знань, умінь і навичок з баскетболу у студентів факультету фізичного виховання

Коваленко Ю.О.

Запорізький національний університет

Анотації:

Наведено результати нульового контролю студентів факультету фізичного виховання. Проведено оцінку теоретичних знань, умінь і навичок з баскетболу у студентів 1 курсу напрямів підготовки «Фізичне виховання», «Здоров'я людини» і «Спорт». Встановлено, що рівень їх сформованості у більшості студентів різних напрямів підготовки недостатній. Визначено, що причиною такого становища, перш за все, є недостатня підготовка та ігрова практика студентів під час навчання у загальноосвітніх школах. Розроблено щоденник з баскетболу для учнів загальноосвітніх шкіл.

Коваленко Ю.А. Исследование уровня сформированности знаний, умений и навыков по баскетболу у студентов факультета физического воспитания. Представлены результаты нулевого контроля студентов факультета физического воспитания. Проведена оценка теоретических знаний, умений и навыков по баскетболу у студентов 1 курса направлений подготовки «Физическое воспитание», «Здоровье человека» и «Спорт». Установлено, что уровень их сформированности у большинства студентов различных направлений подготовки недостаточный. Определено, что причиной такого положения, прежде всего, является недостаточная подготовка и игровая практика студентов во время обучения в общеобразовательной школе. Разработан дневник по баскетболу для учащихся общеобразовательных школ.

Kovalenko J.A. Research of level of formed knowledge, abilities and skills on basket-ball for the students of faculty of physical education. The results of a zero control of students of faculty of physical education are presented. The estimation of theoretical knowledge's is conducted, abilities and skills on basket-ball for the students of a 1 course of directions of preparation «Physical education», «Health of man» and «Sport». It is set that the level of their formed at most students of different directions of preparation is insufficient. It is certain that by reason of such position, foremost, there is insufficient preparation and playing practice of students during teaching at general school. A diary is developed on basket-ball for student general schools.

Ключові слова:

студенти, баскетбол, знання, вміння, навички.

студенты, баскетбол, знания, умения, навыки.

students, basket-ball, knowledge's, abilities, skills.

Вступ.

Науковці стверджують, що однією з найважливіших умов оновлення сучасного суспільства є підвищення якості підготовки вчительських кадрів, які б поєднували в собі високу загальну культуру та суспільну активність, глибоку професійну компетентність, зокрема високий рівень індивідуальної спортивно-технічної підготовленості [1, 2].

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання в умовах вищих навчальних закладів свідчить про неабияку увагу науковців до її дослідження. Зокрема це стосується таких аспектів, як-от: теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (Б.А. Ашмарин, М.Т. Данилко, А.П. Конох, Л.П. Сущенко); формування професійної майстерності майбутніх учителів фізичної культури (О.В. Петунін); організації та проведення педагогічної практики студентів вищих навчальних закладів фізкультурного профілю (С.Ю. Балбенко, Б.М.Шиян) [3-8].

У системі сучасної народної освіти баскетбол входить до змісту фізичного виховання у дошкільній, середній і вищій ланках освіти. У зв'язку з цим, цілком логічним є наявність у навчальних планах підготовки бакалаврів з фізичного виховання і спорту дисципліни «Баскетбол».

Важливим фактором підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання є їхня індивідуальна спортивно-технічна підготовленість, адже вчитель фізичної культури у своїй діяльності повинен спиратися не тільки на знання, але й на відповідні професійні вміння і навички. Це, як мінімум, володіння технікою фізичних вправ за шкільною програмою.

У практиці навчання рухових дій на уроках фізичної культури в школі вирішальне значення має зразковий показ. Саме від якісного натурального показу вчителем фізичної вправи в учнів виникають позитивні емоції, що сприяють засвоєнню ними навчального матеріалу і в них виникає бажання навчитися.

Аналіз сучасних наукових робіт вказує на те, що бракує досліджень щодо вивчення програмового матеріалу з баскетболу студентами факультетів фізичного виховання, засобів і методів їх навчання, а також недостатнім є рівень підготовки майбутніх фахівців до роботи в загальноосвітніх школах. Саме це послугувало підґрунтям для формування мети нашого дослідження.

Робота виконана за планом НДР Запорізького національного університету.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Дослідити рівень сформованості знань, умінь і навичок з баскетболу у студентів 1 курсу факультету фізичного виховання за результатами нульового контролю.

Завдання дослідження: оцінити рівень теоретичних знань з баскетболу у студентів 1 курсу; визначити рівень володіння уміннями і навичками з баскетболу у студентів 1 курсу; розробити щоденник з «Баскетболу» для учнів загальноосвітніх шкіл.

Дослідження, в якому брали участь студенти 1 курсу факультету фізичного виховання напрямів підготовки «Фізичне виховання», «Здоров'я людини», «Спорт» у загальній кількості 96 осіб, а також викладачі факультету фізичного виховання було проведено на базі Запорізького національного університету.

У ході дослідження здійснювали: аналіз навчального плану підготовки бакалаврів з фізичного виховання і спорту; опитування студентів; оцінку рівня теоретичних знань з баскетболу у студентів 1 курсу за допомогою тестових завдань; опитування викладачів, які викладають дисципліну «Баскетбол»; оцінку рівня володіння студентами технікою вправ з баскетболу за допомогою експертної оцінки викладачів; визначали рівень технічної підготовленості за допомогою тестів: кількість передач за 30 с, ведення м'яча, штрафний кидок; обробку результатів за допомогою стандартних методів математичної статистики.

Результати дослідження.

Згідно з даними таблиці 1 більша кількість студентів не мають спортивного розряду (90%) навчається за

напрямом «Здоров'я людини», найменша – за напрямом «Спорт» (38,46%). В середньому, майже 60% сучасних студентів 1 курсу всіх напрямів підготовки не мають спортивного розряду (у минулі роки, цей показник складав 42%). Також в ході опитування з'ясовано, що в середньому більш, ніж 30% студентів не займаються регулярно фізичною культурою. Отже, ця тенденція негативно вплине на якість навчання студентів, зокрема під час вивчення дисципліни «Баскетбол».

В ході опитування виявлено, що більшість студентів (93%), які навчаються за напрямом підготовки «Спорт» закінчили міські школи, майже всі в різні роки займалися спортом. Однак лише 5% із них займалися в секції з баскетболу. Серед студентів, які навчаються за напрямом «Фізичне виховання» орієнтовно 50% закінчили сільські школи і стільки ж школи міста. Проте баскетболом займалася лише одна студентка. Аналогічна ситуація виявлена при аналізі відповідей студентів на пряму підготовки «Здоров'я людини» і не зважаючи на те, що майже 78% з них проживали у місті, баскетболом жоден студент не займався. Слід підкреслити, що у студентів напрямів підготовки «Фізичне виховання» і «Здоров'я людини» вивчення матеріалу з баскетболу на шкільних уроках фізичної культури носило формальний характер. Прикрим, але передбачуваним нами є той факт, що 34,6% студентів всіх спеціальностей вважають, що в них не сформовані навички з баскетболу.

Досить несподіваними були результати тестування рівня теоретичних знань з баскетболу. Їх аналіз засвідчив, що у більшості студентів всіх напрямів рівень знань з баскетболу відповідав середньому: напрямом підготовки «Фізичне виховання» – 51,8% студентів, «Здоров'я людини» – 64% і «Спорт» – 68% (таблиця 2). Так, найбільша кількість студентів з високим рівнем теоретичних знань з баскетболу навчається на напрямках підготовки «Здоров'я людини» і «Фізичне виховання».

За результатами нульового контролю встановлено, що з проведенням уроку з баскетболу більшість студентів всіх спеціальностей справилися на середньому рівні. Лише в 11% студентів напрямом підготовки «Фізичне виховання» цей рівень відповідав високому. У студентів напрямом підготовки «Здоров'я людини» відсоток студентів за цим показником є вищим серед усіх напрямів (26%).

Суддівство з баскетболу, більша кількість студентів всіх напрямів підготовки здійснювали на середньому рівні. Лише 5% студентів напрямом підготовки «Фізичне виховання», 7% напрямом підготовки «Здоров'я людини» та 8% напрямом підготовки «Спорт» мали високий рівень здійснення суддівства з баскетболу.

За результатами нульового контролю, більшість студентів-першокурсників не змогли виконати прості індивідуальні дії баскетболіста, що входять до змісту шкільного програмного матеріалу.

Так, зупинку кроком без м'яча виконали з дрібними помилками: юнаки – 4,5%, дівчата – 2,1% (напрямом підготовки «Фізичне виховання»); юнаки – 3,1%, дівчата – 1,2% (напрямом підготовки «Здоров'я людини»); юнаки – 7,3%, дівчата – 3,2% (напрямом підготовки «Спорт»). Дещо краще першокурсники виконували зупинку стрибком.

Поєднання технічних прийомів студенти виконували значно гірше, а саме: кидок однією рукою після

ведення і зупинки зблизька (1,5м) з попаданням в корзину практично жоден студент не зміг виконати. Дещо кращими були результати виконання кидка однією рукою в русі (подвійний крок). Цей прийом виконали п'ять студентів.

Особливо низький рівень технічної підготовленості показали дівчата, які навчаються за напрямом підготовки «Фізичне виховання» і «Здоров'я людини».

За результатами тестування технічної підготовленості студентів були отримані наступні результати, наведені в таблиці 3. За кількістю передач за 30 с кращими були юнаки дівчата напрямом підготовки «Спорт».

Юнаки напрямом підготовки «Фізичне виховання» відставали на 25%, дівчата – на 30% від студентів напрямом підготовки «Спорт». Істотних відмінностей між показниками студентів напрямом підготовки «Здоров'я людини» і «Фізичне виховання» не виявлено.

У показниках ведення м'яча істотних відмінностей між показниками студентів напрямом підготовки «Здоров'я людини» і «Фізичне виховання», як серед дівчат, так і серед юнаків не було зафіксовано. Студенти напрямом підготовки «Здоров'я людини» відставали в показниках ведення м'яча від студентів напрямом підготовки «Спорт» – юнаки на 10%, дівчата – на 9,3%, аналогічне відставання в цьому тесті і у майбутніх вчителів.

За кількістю попадань штрафного кидка, як юнаки, так і дівчата напрямом підготовки «Здоров'я людини» відставали, від своїх однолітків з інших напрямів підготовки.

Аналізуючи вміння студентів різних напрямів підготовки грати в баскетбол, можна стверджувати, що 90% дівчат не мають уявлення про те, які індивідуальні дії в нападі можна виконувати, і як їх застосувати в певній ігровій обстановці, а про індивідуальну гру в захисті вони не мають уявлення взагалі. Захисна дія, яку дівчата використовують, – це «кидатися» на гравця з м'ячем. У юнаків значно більше (до 70%) здатних грати в баскетбол.

На наш погляд, недостатній рівень володіння студентами вміннями і навичками з баскетболу можна пояснити недостатньою підготовкою та ігровою практикою студентів під час навчання у загальноосвітніх школах.

Зазначене вище дало змогу дійти висновку, що на сучасному етапі причинами зниження рівня технічної підготовленості студентів з баскетболу є: недостатня практична підготовка студентів під час навчання у загальноосвітній школі; зменшення кількості школярів, які відвідують спортивні секції, зокрема з баскетболу, під час навчання у ЗОШ; дотримання змісту шкільної програми вчителями фізичної культури стає більш формальним, а принцип сучасних занять з дітьми у ЗОШ носить характер «чим менше, тим краще», що порушує тим самим принцип фізичного виховання, поступовості і послідовності підвищення фізичного навантаження; зниження кількості студентів, які самостійно займаються фізичною культурою і спортом у позанавчальний час.

В ході аналізу навчального плану підготовки бакалаврів фізичного виховання і спорту було з'ясовано, що кількість годин, які відводяться на вивчення дисципліни «Баскетбол» на факультетах фізичного виховання з 2010 року скоротилася вдвічі – з 70 годин до 35, порівняно з минулими навчальними роками. Отже, студенти

Таблиця 1

Результати опитування студентів 1 курсу (%)

№	Питання	Фізичне виховання	Здоров'я людини	Спорт
1	Рівень спортивної майстерності			
	- не маю розряду	58,2	90,0	38,46
	- III розряд	5,88	-	-
	- II розряд	5,88	5,0	-
	- I розряд	11,76	-	37,12
	- кандидат у майстри спорту	17,6	-	7,7
	- майстер спорту	-	5,0	15,4
2	Чи займетесь Ви фізичною культурою не менш як два рази на тиждень?			
	- так	64,7	61,5	80,0
	- ні	35,3	38,5	20,0

Таблиця 2

Результати тестування рівня сформованості теоретичних знань у студентів 1 курсу (осіб, %)

Рівні	Спорт	Здоров'я людини	Фізичне виховання
Високий	5 (20)	6 (24)	7 (24)
Середній	17 (68)	16 (64)	15 (52)
Низький	3 (12)	3 (12)	7 (24)

Таблиця 3

Технічна підготовленість з баскетболу першокурсників факультету фізичного виховання

Напрямок підготовки	Стать	Кількість передач за 30 с	Ведення м'яча 2x14м	Кількість попадань з 10 штрафних
Фізичне виховання	ю	20,1±1,19	7,4±0,33	3,20±0,35
	д	19,6±1,87	8,34±0,19	2,08±0,36
Здоров'я людини	ю	24,6±1,20	7,65±0,30	2,7±0,50
	д	19,8±1,45	8,70±0,20	1,7±0,31
Спорт	ю	27,0±0,50	6,95±0,12	3,1±0,41
	д	26,1±0,73	7,60±0,14	1,6±0,56

1 курсу вивчають цю дисципліну тільки в першому семестрі. Такий стан практично унеможливило підготовку на високому професійному рівні майбутніх фахівців для роботи в дошкільних навчальних закладах, загальноосвітніх школах і вищих навчальних закладах.

На основі отриманих даних і з метою підвищення рівня техніко-тактичної підготовленості майбутніх студентів факультетів фізичного виховання було розроблено електронний щоденник з «Баскетболу» для учнів загальноосвітніх шкіл. Він містить 21 сторінку і складається з таких розділів: загальні відомості про учня; таблиця відомостей про скарги учня під час занять фізичними вправами; зміст навчального матеріалу з модуля «Баскетбол» з відомостями про індивідуальні досягнення учнів згідно з цим модулем; програма виховання фізичних якостей юного баскетболіста (комплекс вправ); домашні завдання з баскетболу; антистрессова гімнастика; комплекси вправ ранкової гігієнічної гімнастики з елементами баскетболу; методика визначення інтенсивності тренувальних навантажень; відомості про заняття у спортивних секціях учня; участь у фізкультурно-спортивних секціях; таблиця перевірки щоденника вчителем фізичної культури і оцінка.

Висновки.

Наведені результати досліджень свідчать про недостатній рівень теоретичних знань, умінь і навичок з баскетболу у студентів-першокурсників факультету фізичного виховання. Майже всі показники теоретичної і фізичної підготовленості студентів всіх напрямів підготовки відповідають середньому і низькому рівням. Викладачі пояснюють таке становище, перш за все, недостатньою підготовкою та ігровою практикою студентів під час навчання у загальноосвітніх школах,

де дотримання змісту шкільної програми вчителями фізичної культури стає все більш формальним.

Подальші дослідження будуть спрямовані на пошук ефективних шляхів підвищення рівня професійної готовності студентів факультетів фізичного виховання.

Література:

- Котова Є.В. К вопросу о современном состоянии профессиональной подготовки учителя физической культуры / Є.В. Котова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 6. – С. 162.
- Тимчишена Наталія. Рівень сформованості професійних умінь і навичок студентів інститутів / Н.Тимчишена // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2008. – № 3-4. – С. 83-85.
- Теория и методики физического воспитания: учеб. для студентов фак. физ. культуры пед. ин-тов по спец. 03.03 «Физ. культура» / Б.А. Ашмарин, Ю.А. Виноградов, З.Н. Вяткина и др.; под ред. Б.А. Ашмарина. – М.: Просвещение, 1990. – 287 с.: ил.
- Данилко М.П. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх вчителів фізичної культури: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 24.00.02 / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки; М.П. Данилко. – Луцьк, 2000. – С. 5.
- Конох А.П. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України; Конох Анатолій Петрович. – К., 2007. – 42 с.
- Петунин О.В. О профессиональном мастерстве учителя физического воспитания: учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2114 «Физ. воспитание» / О.В. Петунин. – М.: Просвещение, 1980. – 112 с.
- Сущенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; Запорізький держ. ун-т; Л.П. Сущенко. – Запоріжжя: Запорізький держ. ун-т, 2003. – 442 с.: іл.
- Шнян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів: підручник для студ. вузів фіз. виховання і спорту. Ч. 2. / Б.М. Шнян; гол. ред. Б.Є. Будний. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2002. – 248 с.: рис.

Надійшла до редакції 08.04.2011 р.
Коваленко Юлія Алексеевна
ulinda@bk.ru